

Тема 10. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ

Визначення та класифікація операцій в іноземній валюті. Перерахунок фінансової звітності закордонних підприємств. Розкриття інформації про операції в іноземній валюті у фінансовій звітності.

МСБО 21 «ВПЛИВ ЗМІН ВАЛЮТНИХ КУРСІВ»

Мета. Визначення правил перерахування операцій, здійснених у валютах, відмінних від валюти звітності. Визначення правил обліку курсової різниці.

Компанія може здійснювати валютні операції двома способами:

- прямо, укладаючи угоди, деноміновані в іноземній валюті;
- через іноземну юридичну особу (дочірню або асоційовану компанію або спільне підприємство).

Ці операції і пов'язані з ними залишки з метою їхнього включення у фінансову звітність компанії підлягають перерахуванню у функціональну валюту.

	<p>Функціональна валюта – це валюта, яка використовується в головному економічному середовищі, у якому компанія здійснює свою діяльність.</p> <p>Валюта подання – це валюта, якою представлена фінансова звітність.</p> <p>Кінцевий курс – це поточний валютний курс на звітну дату.</p> <p>Іноземна валюта – це валюта, що не є функціональною валютою компанії.</p> <p>Чисті інвестиції у закордонну компанію – це частка компанії, що звітую, у чистих активах закордонної компанії.</p> <p>Монетарні статті – це гроші, а також активи і зобов'язання до одержання або до виплати, виражені фіксованою або здатною до визначення кількості валютних одиниць.</p> <p>Монетарні статті включають торговельну дебіторську і кредиторську заборгованість, грошові кошти і позики.</p> <p>Немонетарні статті включають необоротні активи, інвестиції і запаси.</p>
<p>Визначення</p>	<p>Функціональна валюта Функціональна валюта компанії визначається основним економічним середовищем, в якому вона здійснює свою господарську діяльність. При визначенні своєї функціональної валюти компанія повинна враховувати, яка валюта:</p> <ul style="list-style-type: none"> •головним чином, впливає на ціни і товари і послуг; •використовується в країні, чия нормативна база визначальною при формуванні цін на товари і послуги; •в основному визначає витрати на оплату праці, матеріали та інші компоненти собівартості товарів і послуг компанії. <p>При визначенні функціональної валюти потрібно також враховувати наступні другорядні фактори:</p> <ul style="list-style-type: none"> •валюта ресурсів, що надходять від фінансової діяльності; •валюта, в якій зберігаються грошові кошти від операційної діяльності. <p>Валюта подання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансова звітність закордонної діяльності перераховується у валюту звітності материнської компанії. 2. Активи і зобов'язання перераховуються за станом на кожну звітну дату за кінцевим курсом. 3. Доходи і витрати перераховуються за курсом, що діяв на дату проведення операції. <i>Можливе використання середнього курсу, приблизно рівного фактичному.</i> 4. Частка материнської компанії в курсовій різниці окремо показується в розділі власного капіталу і відноситься на прибуток або збиток за період, протягом якого закордонна діяльність припиняється. <i>Частка меншості включається в частку меншості в консолідованому балансі.</i>
<p>Операції в іноземній валюті</p>	<p>Первісне визнання Валютна операція враховується у функціональній валюті компанії з використанням курсу на дату проведення операції. Курсова різниця, що виникає на момент розрахунку по валютній операції, що здійснена протягом того ж звітного періоду, відноситься на прибуток або збиток за період.</p> <p>Наступне визнання На кожну звітну дату всі монетарні статті в іноземній валюті підлягають перерахуванню за кінцевим курсом.</p>

	<p>Курсові різниці, що виникають при перерахуванні валютних залишків, відносяться на прибуток або збиток за період.</p> <p>Немонетарні статті, враховані за первісною фактичною вартістю, перераховуються за курсом, що діяв на дату здійснення операції.</p> <p>Немонетарні статті, враховані за справедливою вартістю, перераховуються з використанням валютного курсу, що діяв на дату визначення справедливої вартості.</p>
Курсові різниці	<p>Курсові різниці, які виникають при розрахунках по монетарних статтях або складанні звітності по монетарних статтях за курсом, що вдрізняється від курсу первісного визнання, визнаються як доходи або витрати протягом періоду, у якому вони виникають за винятком виключення.</p> <p>Виключення з загальних правил</p> <p><i>Чиста інвестиція в закордонну компанію</i></p> <p>Компанія може мати монетарну статтю до одержання або виплати щодо закордонної діяльності.</p> <p>Такі монетарні статті, погашення яких у доступному для огляду майбутньому не планується ймовірно не відбудеться, за суттю є частиною «чистих інвестицій у закордонну діяльність».</p> <p>Курсова різниця, що виникає у відношенні таких статей, відноситься на прибуток або збиток в окремій фінансовій звітності компанії, що звітує, або закордонної діяльності.</p>
	<p>Сума курсових різниць, включена в прибуток або збиток за період.</p> <p>Чисті курсові різниці класифікуються як власний капітал, як окремий компонент власного капіталу, узгодження суми цих курсових різниць на початку і наприкінці періоду;</p> <p>Якщо валюта звітності відрізняється від функціональної валюти – це необхідно вказати, а також указати, яка валюта є функціональною і пояснити, чому вона не є звітною.</p> <p>Вибір іншої функціональної валюти та чим він обумовлений</p>
Розкриття інформації	

Приклад

Підприємство «Неоман» займається експортно-імпортними операціями.

Є така інформація станом на 31.12.2005 р. (курс грн. до долара 5,1, до євро 6,2):

1. 1 березня 2005 р. був отриманий 3-річний 15% кредит у доларах на суму 5000. Курс на момент одержання складав 5,3 грн. Відсотки сплачуються раз на рік.

2. 30 листопада були придбані товари на суму 24000 дол. Курс – 5,25. На кінець року 50% товару ще не оплачено.

3. 15 грудня отриманий автомобіль вартістю 50000 євро. Курс 6,15. Оплата буде здійснена в січні наступного року. Автомобіль ще не відображено в обліку.

4. 1 грудня відвантажені товари на суму 4000 дол. за курсом 5,4. Розрахунок за товари буде зроблений у лютому шляхом взаємозаліку за надані послуги.

5. 10 жовтня було перераховано за товари аванс у розмірі 6000 євро, що складає 50% вартості, курс – 6,05. Товари повністю отримані 15 грудня. Кредиторська заборгованість за отриманий товар на дату балансу ще не погашено.

Завдання. Показати, як кожна з операцій буде відображена у фінансовій звітності підприємства на 31.12.2005 р.